

Veilig werken in een explosieve atmosfeer

Veilig werken in een explosieve atmosfeer

Wat is er veranderd sinds 1 juli 2003?

Vanaf 1 juli 2003 is voor elke arbeidsplaats die nieuw in gebruik is of wordt genomen, en voor elk deel van een bestaande arbeidsplaats die sindsdien is of wordt gewijzigd, een nieuwe paragraaf in het Arbeidsomstandighedenbesluit van toepassing: Paragraaf 2a 'Explosieve atmosferen'.

Deze paragraaf bestaat uit de artikelen 3.5a tot en met 3.5f.

De artikelen zijn de Nederlandse vertaling van de *ATEX 137 richtlijn*¹: 'Veilig werken in een explosieve atmosfeer'.

N.B!

Vanaf 1 juli 2006 moeten **alle arbeidsplaatsen** (dus ook de bestaande, niet-gewijzigde arbeidsplaatsen!) aan de nieuwe wetgeving voldoen.

Wat is het doel van de nieuwe wetgeving?

Het doel van de wetgeving is het voorkomen van gas- en stofexplosies. Het gaat hierbij om de beheersing van de omstandigheden in een explosieve atmosfeer, in situaties waarbij het niet mogelijk is om door vervanging van stoffen het explosiegevaar weg te nemen.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit verplicht nu een gestructureerde aanpak van explosiegevaar.

Foto titelpagina:

Gevolgen van een stofexplosie in een graansilo te Blaye, Frankrijk op 20 augustus 1997. 11 doden, 1 gewonde.

¹ ATEX is een afkorting van ATmosphère EXplosible, ofwel: explosieve atmosfeer.

Veilig werken in een explosieve atmosfeer

Wat is een explosieve atmosfeer?

In de wetgeving staat een explosieve atmosfeer als volgt omschreven:

Een explosieve atmosfeer bevat onder atmosferische omstandigheden, een mengsel van lucht en brandbare stoffen in de vorm van gassen, dampen, nevels of stof, waarin de verbranding zich na ontsteking uitbreidt tot het gehele niet verbrande mengsel.

Waar is sprake van een explosieve atmosfeer? en wat betekent dit voor mijn bedrijf?

Waar gewerkt wordt met-,
of gewerkt wordt in aanwezigheid van-,
of op- of overslag plaatsvindt van-:

- **Brandbare vloeistoffen**
zoals: alcohol, terpentijn, aceton en ether
- **Brandbare gassen**
zoals: waterstof, biogas en acetyleen
- **Brandbare vaste stoffen, als kleine deeltjes of poeders**
zoals: meel, suiker, veevoeder en houtstof

is sprake van een explosieve atmosfeer en moet aan de nieuwe wetgeving worden voldaan.

Stappenplan

Als u te maken heeft met vloeistoffen, gassen of vaste stoffen die brandbaar zijn, moet u de volgende stappen doorlopen:

Stap 1.

Het uitvoeren van de volgende inventarisatie:

- Met welke brandbare stoffen werkt uw bedrijf? (lijst opstellen, inclusief gegevens en gevaren).
- Waar in uw bedrijf is er kans op explosiegevaar? (locaties duidelijk in kaart brengen).
- Welke werknemers worden mogelijk aan dit risico blootgesteld? (lijst met persoonsgegevens opstellen).

Stap 2.

Het realiseren van indeling in gevarenzone(s)

Als er sprake is van een explosieve atmosfeer moet uw bedrijf worden ingedeeld in een of meer gevarenzones. Dit kan worden uitgevoerd met behulp van de: *Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR) 7910-1 voor gasexplosiegevaar, of NPR 7910-2 voor stofexplosiegevaar.*

Stap 3.

Het nemen van maatregelen in de gevarenzones

Er moeten adequate maatregelen genomen worden tegen (de mogelijke gevolgen van) een explosie in een gevarenzone. Dit kan ondermeer door:

- Het afvoeren of onschadelijk maken van de explosiebron. (door adequate ventilatie, bronafzuiging en neutralisatie)

- Het voorkomen van een ontsteking.
(door te werken met vonkvrije gereedschappen en door een rookverbod in te stellen)
- Het gebruiken van explosieveilge apparaten en materieel (volgens ATEX 95).
- Het duidelijk markeren van ruimten met een explosieve atmosfeer .

Stap 4.

Het voorlichten van uw werknemers

Er moeten procedures worden gemaakt m.b.t. veilig werken in een explosieve atmosfeer. Uw werknemers moeten duidelijk worden geïnstrueerd over:

- de mogelijke risico's,
- de maatregelen die zijn genomen om een explosie te voorkomen,
- de specifieke werkwijze die daarbij van toepassing is.

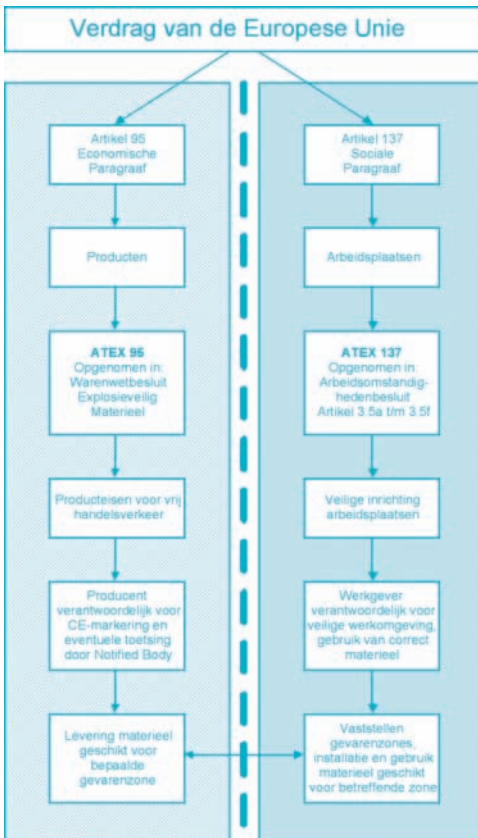
Stap 5.

Het opstellen van een explosieveiligheidsdocument

De bovenstaande stappen moeten beschreven zijn in een *explosieveiligheidsdocument*. Dit document moet een onderdeel zijn van de wettelijk verplichte risico-inventarisatie en -evaluatie. Bij de realisatie van dit document mag gebruik worden gemaakt van, of verwezen worden naar relevante bestaande documenten, zoals een officiële beoordeling uit een milieuvergunning of veiligheidsrapport.

Veilig werken in een explosieve atmosfeer

Wat is de relatie met ATEX 95?

ATEX 95 is een Europese richtlijn (94/9/EG) die in Nederland is vastgelegd in het *Warenwetbesluit Explosieveilig Materieel*. Deze richtlijn is bestemd voor producenten van materieel dat geschikt is om in ruimten waar explosieve atmosferen voorkomen, te gebruiken.

Als uit een explosieveiligheidsdocument blijkt dat er sprake is van gevaarzones, dan moet binnen die zones aangepast (explosieveilig) materieel worden gebruikt, dat is geproduceerd volgens-, of voldoet aan ATEX 95.

De Arbeidsinspectie

Wanneer heeft u met de Arbeidsinspectie te maken?

- Bij inspecties in uw bedrijf of instelling naar de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet, de Arbeidstijdenwet en/of de Wet arbeid vreemdelingen.
- Voor het melden van klachten, als er een vermoeden bestaat dat de wettelijke voorschriften op het gebied van de arbeidsbescherming niet worden nageleefd, en het niet mogelijk blijkt om de problemen binnen het bedrijf in onderling overleg op te lossen.
- Voor het melden van ernstige², meldingsplichtige arbeidsongevallen.

De Arbeidsinspectie zal dan ter plaatste een onderzoek instellen.

De AI heeft vestigingen in Groningen, Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Arnhem en Roermond en een hoofdkantoor in Den Haag. Als werkgever of werknemer heeft u meestal met een van de vestigingen te maken. Welke vestiging dat is hangt af van het vestigingsadres van uw onderneming. Op het kaartje aan de achterzijde van deze folder kunt u ongeveer zien in welk gebied u valt.

---

² Een ongeval is meldingsplichtig, indien er sprake is van een **ernstig arbeidsongeval**. Dit is het geval als iemand aan de gevolgen van het ongeval overlijdt of ernstig lichamelijk of geestelijk letsel oploopt. Van ernstig letsel is sprake als een slachtoffer schade aan de gezondheid heeft opgelopen, die binnen 24 uur leidt tot opname in een ziekenhuis; ter behandeling of ter observatie. Ook als er schade is aan de gezondheid van (vermoedelijk) blijvende aard (zoals amputaties en vermindering van het gezichtsvermogen), is er sprake van ernstig letsel.

Meer weten?

Heeft u naar aanleiding van deze brochure nog vragen, dan kunt u contact opnemen met de afdeling Publieksinformatie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Postbus 90801, 2509 LV Den Haag, telefoon 0800-9051 (gratis), of via www.arbeidsinspectie.nl (contact)

Voor meer informatie kunt u ook onze internetsite raadplegen:
www.arbeidsinspectie.nl

Te raadplegen bronnen:

Niet bindende gids voor goede praktijken met het oog op de tenuitvoerlegging van Richtlijn 1999/92/EG, uitgebracht door de Europese Commissie

Een Nederlandstalige en Engelstalige versie van deze gids is op onze internetsite gepubliceerd onder de rubrieken: *Brochures en/of: Wetgeving & Handhaving <> Overige wetgeving.*

Arbo-informatieblad 34:

Veilig werken in een explosieve atmosfeer (ISBN nr.: 90 12 101190 0)

Beschikbaar vanaf december 2004

Te bestellen bij Sdu Uitgevers (www.sdu.nl)

Voor informatie over gevarenclassificatie:

NPR 7910-1 (m.b.t. gasexplosiegevaar)

NPR 7910-2 (m.b.t. stofexplosiegevaar)

Te bestellen bij het Nederlands Normalisatie Instituut (www.nen.nl)

Meer exemplaren van deze brochure kunt u per fax (013-5953565), of via www.szw.nl (de knop met het winkelwagentje aanklikken) aanvragen, onder vermelding van titel en bestelcode (zie achterzijde).

Voor algemene vragen aan de rijksoverheid kunt u gratis bellen met de Postbus 51 infolijn, tel. 0800-8051, of raadpleeg [www.postbus 51.nl](http://www.postbus51.nl)

Ernstige arbeidsongevallen

moeten worden gemeld aan het kantoor van de Arbeidsinspectie, gelegen in het gebied waar het ongeval plaatsvond.

Klachten over uw arbeidsomstandigheden moeten worden gemeld bij het dichtst bij uw werk gelegen kantoor van de Arbeidsinspectie.

De Arbeidsinspectie maakt deel uit van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Uitgave juni 2004 Bestelcode: 607

Arbeidsinspectie

Wat is de ATEX QuickScan.

De Atex QuickScan toetst de situatie in uw bedrijf aan de geldende Atex richtlijnen en geeft aan of er eventuele verplichtingen uit volgen welke van belang zijn. De QuickScan inventariseert de situatie aan de hand van een 2 daags site visit, bestaande documenten, tekeningen, interviews. Het resultaat is een heldere en beknopte rapportage waardoor u weet waar u aan toe bent.

Hoe wordt de QuickScan uitgevoerd.

- De brandbare gassen en vloeistoffen in uw bedrijf worden in kaart gebracht
- Aanwezigheid van brandbare poeders/stof wordt geïnventariseerd
- Inventariseren en lokaliseren soorten ontstekingsbronnen
- Ventilatie globaal toetsen aan Atex
- Identificatie van de installaties waarvoor al dan niet een risicobeoordeling moet worden opgesteld

Het resultaat van de QuickScan.

Met de uitslag van een ATEX QuickScan krijgt u een antwoord op de volgende vragen:

- Welke delen van mijn bedrijf moeten aan Atex voldoen
- Wat zijn de veiligheidsrisico's in de huidige situatie
- Waar is zonering noodzakelijk
- Wat voor soort maatregelen zijn er om de risico's terug te dringen
- Wat voor apparatuur is toegelaten in welke zone-klasse

Voor wie is de QuickScan bedoeld.

De Atex QuickScan is bedoeld voor bedrijven die willen weten of zij vallen onder de recente regelgeving op het gebied van explosieveiligheid. Voor bedrijven waar dat al is vastgesteld is de QuickScan een goede tool om inzicht te krijgen op wat er moet gebeuren om aan de Atex richtlijn te voldoen.

De Atex richtlijn in Nederland.

De Atex 137 richtlijn is vanaf 30 juni 2003 van kracht en is in Nederland verankerd in het arbeidsomstandigheden besluit. De richtlijn regelt de verplichtingen van werkgevers voor arbeidsplaatsen waar een explosieve atmosfeer kan heersen. Vóór 30 juni 2006 moeten ook alle bestaande installaties aan de richtlijn voldoen.

Ik wil ons bedrijf doorlichten met de Atex QuickScan

U kunt met ons contact opnemen door:

- Via onze website de QuickScan aan te vragen
- Telefonisch een afspraak te maken via 078-6549502
- Dit formulier in te vullen en te faxen naar 078-6549504

Bedrijf :

Contactpersoon :

Telefoon / Telefax :

E-Mail :

De prijs van de Atex QuickScan bedraagt €1.550,-- exclusief B.T.W.